

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Iktatószám: XX-AJFO/28/5/2023.
Hivatkozási szám: III/2946/2022.

**Dr. Sulyok Tamás úr,
az Alkotmánybíróság elnöke**

és

**Dr. Bitskey Botond úr,
az Alkotmánybíróság főtitkára
részére**

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

**Tárgy: Amicus curiae beadvány a III/2946/2022. számú ügyel összefüggésben
(választottbírói eljárás fogyasztói szerződésből eredő jogvita esetén)**

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Főtitkár Úr!

Az Alkotmánybíróság honlapjára felkerült a III/2946/2022. számú bírói kezdeményezés (a továbbiakban: Indítvány), amellyel összefüggésben a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) az előtte folyamatban lévő eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése szerinti egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett a választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény (a továbbiakban: Vbt.) 66. § (1) bekezdés első fordulatának alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt.

Az Abtv. 57. § (1b) bekezdésében foglaltak szerint az igazságügyi miniszternek, mint a törvény kezdeményezőjének lehetősége van az ügyel kapcsolatos álláspontjáról az Alkotmánybíróságot tájékoztatni. Tekintettel arra, hogy az indítvánnyal érintett Vbt. előkészítése az igazságügyért felelős miniszter első helyi kodifikációs feladat- és hatáskörének részét képezi, ezért az indítvánnyal összefüggő jogi véleményemről az alábbiak szerint tájékoztatom.

I. A tárgybeli alkotmányjogi panasz előterjesztésének előzményei

Az egyedi normakontroll eljárás alapjául szolgáló bírói eljárásban a peres felek, mint vállalkozó és megrendelők között 2017. december 12-én kivitelezési szerződés jött létre egy lakóház generálkivitelezési munkáinak elvégzésére, amelynek végleges műszaki tartalmát a felek 2018. februári megállapodásukkal határozták meg. A peres felek kivitelezési szerződése

tartalmazott egy választottbíróági kikötést is, amelyben jogvitáik eldöntésére hivatott fórumként a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbírósgot (a továbbiakban: Választottbírósg) jelölték ki.

A vállalkozó 2019. november 6-án fizetési meghagyás kibocsátását kezdeményezte a megrendelők ellen vállalkozói díj és szerződésszegéssel okozott kár megfizetése iránt. A megrendelők ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a megrendelők kérelmére az eljárást az illetékes bíróság megszüntette. A megrendelők arra hivatkozva kérték az eljárás megszüntetését, hogy állami bíróságnak nincs hatásköre a jogvita elbírálására, mert a felek a választottbírósg eljárást kötötték ki. A permegszüntető végzés indokolásában rögzítésre került, hogy a felek a választottbírósgai szerződést 2017. december 12-én kötötték meg, a Vbt. 1. § (3) bekezdésében a fogyasztói szerződésekből eredő jogvitákat érintő választottbírósgai eljárási tilalom csupán a 2018. január 1-jét követően kötött fogyasztói szerződésekre vonatkozik [Vbt. 66. § (1) bek.]. A vállalkozó, mint felperes vállalkozói díj és szerződésszegéssel okozott kár megfizetése iránt választottbírósgai eljárást indított a megrendelők, mint alperesek ellen. A választottbírósgai eljárásban a megrendelők, mint alperesek megjelölték választottbírójukat, érdemi ellenkérelmet adtak be, majd viszontkeresetet terjesztettek elő. Az eljárás során nem vitatták, hogy jogvitájukat a Választottbírósg ne lenne jogosult elbírálni. A Választottbírósg ítéletében a vállalkozó, mint felperes keresetének megfelelően marasztalta az alpereseket.

Az alperesek a választottbírósgai ítélet érvénytelenítése iránti keresetet indítottak, az érvénytelenség okaként – többek között – azt jelölték meg, hogy a jogvita elbírálása nem tartozott választottbírói útra. A megrendelők álláspontja szerint a Vbt. 66. § (1) bekezdésének első fordulata diszkriminatív, mivel aszerint különbözteti meg hátrányosan a fogyasztókat, hogy mikor kötöttek választottbírósgai szerződést. Az eljáró bíróság a választottbírósgai ítéletet érvénytelenítette, majd ezt az ítéletet a Kúria hatályon kívül helyezte, az eljáró bíróságot pedig új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárást a bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 126. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján felfüggesztette és a Pp. 131. § (1) bekezdése alapján a Vbt. 66. § (1) bekezdésének első fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál.

Összegezve tehát, a Vbt. 1. § (3) bekezdése szerint nincs helye választottbírósgai eljárásnak fogyasztói szerződésből eredő jogvita esetén, mely rendelkezés a Vbt. 66. §-a értelmében a 2018. január 1-jét követően létrejött szerződésekre alkalmazható. A Törvényszék álláspontja szerint a Vbt. 66. §-a ellentétes az Alaptörvény XV. cikkével és az M) cikk (2) bekezdésével azáltal, hogy a fogyasztók számára eltérő szabályozást tartalmaz a szerződés létrejöttének időpontjától függően.

II. Szakmai álláspont

Az Alaptörvény XV. cikkének sérelme

A Törvényszék álláspontja szerint a jogalkotó azzal, hogy a Vbt. 66. §-át úgy léptette hatályba, hogy a rendelkezés hatálya kizárólag a 2018. január 1-jét követően szerződő fogyasztókra terjed ki, létrehozott a homogén csoporton belül két olyan fogyasztói csoportot,

amelyek közül az egyiknek érvényes lehet a szerződése, a másiknak pedig nem. Ennek okán meglátása szerint a rendelkezés az Alaptörvény XV. cikkébe ütközik.

A diszkrimináció tilalma az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján vezethető le, mivel e bekezdés tartalmazza az általános egyenlőségi szabályt, amely a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlő bánásmód követelményét, mert az egyenlőség végső alapja az emberi méltóság. Egy adott szabályozás így abban az esetben nem felel meg az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt mércének, ha végső soron az emberi méltósághoz fűződő jogot sérti. Tehát a diszkrimináció tilalma nem azt jelenti, hogy minden különbségtétel tilos, hanem azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a jognak mindenkire egyenlő méltóságú személyként kell tekintenie. Alaptörvény-ellenes megkülönböztetés abban az esetben állapítható meg, ha azonos csoportba tartozó személyi körben és azonos szabályozási koncepción belül az eltérő szabályozásnak nincs észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes. {3468/2021. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [29]}.

Mindezek alapján nem lehet hátrányos megkülönböztetésként értékelni, ha a jogi szabályozás a megkülönböztetésnek észszerű indokát adja. Álláspontom szerint a támadott jogszabályi rendelkezés megfelel az észszerűségi követelményeknek, ugyanis a Vbt. 66. §-ához fűzött miniszteri indokolásból megállapítható, hogy a jogalkotó szándéka az volt, hogy a korábban létrejött választottbíróvási szerződésekre e szabály ne legyen alkalmazható. Amennyiben a jogalkotó a Vbt. 1. § (3) bekezdésének alkalmazását a Vbt. 66. § hatályba lépését megelőzően kötött fogyasztói szerződésekből eredő jogvitákra is kiterjesztette volna, úgy az az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvének részét képező visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközött volna, mivel a felek, illetve a vállalkozások bíztak abban, hogy az általuk megtárgyalt és a hatályba lépést megelőzően létrejött választottbíróvási szerződés joghatás kiváltására alkalmas. Másik nézőpontból közelítve, ha a választottbíróvási szerződés alkalmazásának tilalma a rendelkezés hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is vonatkozna, akkor ez **korlátozná a fogyasztóval szerződő fél jogát** a választottbíróvási kikötés alkalmazhatósága tekintetében, ami mindenképpen a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközne, mivel a szerződések megkötését követően nem állt elő olyan körülmény, amely következtében a szerződések változatlan feltételek melletti teljesítése bármelyik fél lényeges jogi érdekét sértené, ezért nem áll fenn annak a lehetősége, hogy a jogalkotó a jogszabály hatályba lépése előtt megkötött szerződések tartalmát – a *clausula rebus sic stantibus* elve alapján – megváltoztathassa alkotmányosan. Így e szerződéseket a jogalkotó szándéka szerint a tartalmuknak megfelelően – *pacta sunt servanda* elve alapján – kell teljesíteni.

A hátrányos visszaható hatályú jogalkotásnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett tilalmával összefüggésben a **10/2018. (VII. 18.) AB határozat** megerősítette korábbi gyakorlatát, miszerint a jogi normáknak világosnak, egyértelműnek és hatásukat tekintve kiszámíthatónak, a norma címzettjei számára előre láthatónak kell lenniük. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az előreláthatóság és a kiszámítható működés követelménye magában foglalja a visszaható hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. A határozatban foglaltak szerint valamely jogszabály nem csak abban az esetben minősülhet a visszaható hatály tilalmába ütközőnek, ha a jogszabály visszamenőlegesen lépett hatályba, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit annak hatálybalépése előtt létrejött

jogviszonyokra is alkalmazni kell. {57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324, megerősíti: Indokolás 3331/2018. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [18]} Egyebekben, a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának magját a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvényben is megfogalmazott tilalom adja, miszerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]}

A fentiekből látható tehát, hogy a visszaható hatály tilalmára való tekintettel nem terjesztette ki a jogalkotó a rendelkezés hatályát a 2018. január 1-jét megelőzően létrejött választottbíróági szerződésekre vonatkozóan. Az ismertetett jogalkotói indokok, valamint az alkotmánybíróági gyakorlat értelmében a szabályozás álláspontom szerint megfelel a megkövetelt észszerűségi követelményeknek, hiszen a Vbt. 66. §-ának a hatálybalépését megelőzően létrejött szerződésekre történő alkalmazása a visszaható hatály tilalmába ütközne.

Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének sérelme

A Törvényszék végzésében kiemelte, hogy az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése egységes fogyasztóvédelmi alkotmányos követelményt jelenít meg, amellyel álláspontja szerint nem összeegyeztethető az, ha a rendelkezés csak a 2018. január 1-jét követően létrejött szerződések esetében illeti meg a fogyasztókat magasabb védelemmel.

Mindenekelőtt leszögezném, hogy álláspontom szerint a fogyasztók védelme sem valósulhat meg visszaható jogalkotással, hiszen az korlátozná a fogyasztóval szerződő fél jogát.

Rámutatnék a **23/2022. (X. 19.) AB határozatban** foglaltakra, amely ugyan eltérő tárgykörben – a kulturális örökségvédelemmel kapcsolatosan – tartalmaz megállapításokat, azonban a jelen ügghöz hasonlóan, az Alaptörvényben foglalt valamely érték védelme érdekében hozott szabályozással összefüggésben vizsgálta az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát. A döntésben az alábbiak kerültek megállapításra:

*„[M]indezek mellett azonban az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az Alaptörvény P) cikkéhez nem rendelhető olyan értelmezés, amely a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának áttörésére adna felhatalmazást, még olyan esetben sem, ha a jogalkotó a P) cikk alapján az őt terhelő kötelezettség tekintetében, a kulturális örökségvédelem szempontjait erősíteni – tehát a vonatkozó intézményvédelmi struktúrát korrigálni – kívánja. Az **intézményvédelmi struktúrával kapcsolatos korrekciós törekvés is csak a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának tiszteletben tartásával, a két követelmény összhangját biztosítva érvényesíthető.**”* {23/2022. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [53]}

Látható tehát, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvényben foglalt valamely érték védelmének érdekében hozott szabályozás kapcsán is arra a következtetésre jutott, hogy a jogalkotás a visszaható hatály tilalmának tiszteletben tartásával történhet.

A fenti indokolás analógia útján érvényesül az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésben meghatározott fogyasztóvédelmi szempontok esetén is, mivel a fogyasztók jogainak védelme is csak a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának tiszteletben tartásával érhető el. A Vbt. 1. § (3) bekezdése és 66. § (1) bekezdés első fordulata a választottbíróági eljárás alól egységesen kizár minden 2018. január 1-jét követően kötött fogyasztói szerződésből eredő jogvitát. Az

egységes szabályozásra figyelemmel álláspontom szerint a szabályozás nem minősülhet diszkriminatívnak.

III. Összegző álláspont

A fentieket összegezve, az egyedi normakontroll eljárással érintett rendelkezés álláspontom szerint megfelel az alkotmányos követelményeknek és nem ütközik az Alaptörvény rendelkezéseibe. A Vbt. a fogyasztók jogait minden fogyasztóra kiterjedően, egységesen védi azzal, hogy a 2018. január 1-jét követően létrejött fogyasztói szerződésekből eredő jogvita esetén nincs helye választottbírói eljárásnak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a rendelkezés hatálybalépését megelőzően létrejött szerződésekre a visszaható hatály tilalma miatt nem vonatkozhat e szabály.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2023. február „ ”

Tisztelettel:

dr. Varga Judit

